

OTSUS

04.10.2021 nr 7-26/2021-002

Euroopa platvormiga MARI liitumise erandi kohta (EBGL artikkel 20 lõige 6)

1. Haldusmenetluse alustamine

Elektrituruseaduse (edaspidi ELTS) § 93 lõike 6 punkti 1 kohaselt kontrollib Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 714/2009 sätestatud tingimuste täitmist.

ELTS § 93 lõike 6 punkti 6 kohaselt Konkurentsiamet väljastab ELTS-s sätestatud juhul kooskõlastamise otsuseid.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 artiklile 8 töötati välja Komisjoni Määrus (EL) 2017/2195, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (EBGL). EBGL sätestab nõuded ühiste reguleerimisturgude ja bilansiselgituse reeglite kohta Euroopa Liidus.

EBGL artikli 20 lõike 6 kohaselt, hiljemalt kolmkümmend kuud pärast käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reservidest pärineva tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkonna rajamise raamistiku ettepaneku heakskiitmist või, kui kõik põhivõrguettevõtjad esitavad ettepaneku muudatuste kohta Euroopa keskkonnas lõike 5 kohaselt, hiljemalt kaksteist kuud pärast Euroopa keskkonna muudatuste ettepaneku heakskiitmist võtavad kõik põhivõrguettevõtjad kasutusele käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reservidest pärineva tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkonna ja käitavad seda järgmisel eesmärgil:

- a) kõikide käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reservidest pärineva tasakaalustamisenergia standardtoodete pakkumuste esitamiseks;
- b) kõikide käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reservidest pärineva tasakaalustamisenergia standardtoodete pakkumuste vahetamiseks, välja arvatud mittekättesaadavad pakkumused vastavalt artikli 29 lõikele 14;
- c) selleks et täita kõik oma käsitsi käivitamisega sageduse taastamise reservidest pärineva tasakaalustamisenergia vajadused..

EBGL artikli 62 lõike 1 järgi reguleeriv austus vastavalt direktiivi 2009/72/EÜ artiklile 37 võib põhivõrguettevõtja taotluse korral või omaalgatuslikult teha asjakohastele põhivõrguettevõtjatele erandi käesoleva määruse ühest või mitmest sättest vastavalt lõigetele 2 kuni 12. Lõike 2 kohaselt võib põhivõrguettevõtja taotleda erandit järgmistest nõuetest:

- a) tähtaeg, mil põhivõrguettevõtja peab kasutama artikli 19 lõike 5, artikli 20 lõike 6, artikli 21 lõike 6 ja artikli 22 lõike 5 kohaseid Euroopa keskkondi;

EBGL artikli 5 lõike 4 punkt h järgi peavad kõigi asjaomase piirkonna reguleerivate asutuste heakskiidu juhtumipõhiselt saama erandid EBGL ühest või mitmest sättest vastavalt EBGL artikli 62 lõikele 2.

01.06.2021 esitas Läti põhivõrguettevõtja Balti põhivõrguettevõtjate nimel Konkurentsiametile kooskõlastamiseks ühiselt välja töötatud taotluse erandi tegemiseks tähtajast, millest alates Balti põhivõrguettevõtjad peavad kasutama Euroopa platvormi käsitsi käivitavatest sageduse taastamise reservidest (mFRR) saadava tasakaalustamisenergia vahetamiseks (Erandi taotlus).

2. Menetlusosaline

Elering AS, äriregistri kood 11022625, asukoht Kadaka tee 42, Tallinn, 12915, e-post: info@elering.ee.

3. Asjaolud ja menetluse käik

01.06.2021 esitas Läti põhivõrguettevõtja Balti põhivõrguettevõtjate nimel Konkurentsiametile kooskõlastamiseks ühiselt koostatud dokumendi, millega taotleti ühiselt erandit EBGL artikli 20 lõikest 6, milles määratakse kindlaks Euroopa platvormiga MARI liitumine ja selle rakendamine (Erandi taotlus). Arvesse on võetud EBGL artikli 62 lõikes 3 sätestatud põhimõtteid, mille kohaselt peab erandite tegemine olema läbipaistev, mittediskrimineeriv, erapooletu, hästi dokumenteeritud ja põhinema põhjendatud taotlusel.

Viimane asjaomane reguleeriv asutus sai Erandi taotluse kätte 01.06.2021.

18.08.2021 jõudsid kõik asjaomased reguleerivad asutused kokkuleppele Erandi taotluse kooskõlastamise osas.

Kõik asjaomased reguleerivad asutused peavad tegema otsuse enne 30.11.2021.

4. Baltikumi põhivõrguettevõtjate poolt esitatud Erandi taotlus

EBGL artikli 20 lõike 6 kohaselt on mFRRist saadava tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa platvormi MARI rakendamise, toimimise ja kasutamise tähtaeg 24. juuli 2022, kuna EBGL on jõustunud 18.12.2017 ning 24.01.2020. aastal kiitis Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER) heaks Euroopa rakendusraamistiku mFRRist saadava tasakaalustamisenergia vahetamiseks.

MARI platvormiga liitumiseks peab olema füüsiline võimalus tasakaalustamisenergia vahetamiseks. Arvestades Balti riikide elektrisüsteemide olemasolevaid võrguühendusi, tehakse tasakaalustamisenergia vahetuseks koostööd Poola ja Põhjamaade elektrisüsteemidega. Seetõttu on Balti põhivõrguettevõtjate oluliseks eeltingimuseks MARI platvormiga liitumisel vähemalt üks võrguühendus Balti piirkondadega, mis on ühendatud MARI platvormiga (LT-PL, LT-SE, EE-FI). Seega saavad Balti põhivõrguettevõtjad liituda MARI platvormiga alles pärast seda, kui Põhjamaade või Poola põhivõrguettevõtjad on MARI platvormiga liitunud. Praegu pärineb suur osa kasutatavast tasakaalustamisenergiast Balti riikide tasakaalustamiseks Põhjamaade põhivõrguettevõtjatelt (2019 56% ja 2020 49%) ning Poolast vaid marginaalne osa (2020 1%), seega on Põhjamaadel suurem roll Balti põhivõrguettevõtjate jaoks tasakaalustamisenergia vahetamisel.

Erandi taotluses esitatud argumentidele tuginedes taotlevad Balti põhivõrguettevõtjad erandit tähtajast, millest alates põhivõrguettevõtjad peavad kasutama EBGL artikli 20 lõikes 6 kirjeldatud MARI platvormi, kuni Põhjamaade põhivõrguettevõtjad (Rootsi, Soome, Taani põhivõrguettevõtjad) on liitunud MARI platvormiga, kuid mitte hiljem kui 24. juulil 2024.

5. Asjaomaste reguleerivate asutuste seisukoht

EBGL artikli 62 lõike 5 kohaselt peab erandi taotlus sisaldama järgmist teavet:

- a) sätted, millest erandit taotletakse;
- b) taotletud erandi kohaldamisaeg;
- c) üksikasjalik kava ja ajakava, milles on täpsustatud, kuidas käsitletakse käesoleva määruse asjaomaseid sätteid ja tagatakse nende rakendamine pärast erandi kohaldamisaja lõppemist;
- d) taotletud erandi mõju lähiturgudele;
- e) hinnang selle kohta, millised võimalikud riskid taotletud erandiga kaasnevad Euroopa tasakaalustamisturgude lõimimise seisukohast.

EBGL artikli 62 lõike 8 kohaselt eranditaotluse hindamisel või erandi omaalgatuslikul tegemisel kaalub asjaomane reguleeriv asutus järgmisi tahke:

- a) asjaomase sätte või asjaomaste sätete rakendamisega seotud probleemid;
- b) asjaomase sätte või asjaomaste sätetega seotud riskid talitluskindluse seisukohast;
- c) asjaomase sätte või asjaomaste sätete rakendamise hõlbustamiseks võetud meetmed;
- d) asjaomase sätte või asjaomaste sätete rakendamata jätmise mõju teiste Euroopa turuosaliste mittediskrimineerimise ja konkurentsi seisukohast, eriti seoses tarbimiskaja ja taastuvate energiaallikatega;
- e) mõju majanduse üldisele tõhususele ja tarkvõrgutaristule;
- f) mõju teistele plaanimispiirkondadele ja üldised tagajärjed Euroopa turgude lõimimise seisukohast.

Asjaomased reguleerivad asutused hindasid Erandi taotlust ja jõudsid järeldusele, et Erandi taotluses esitatud teabest piisab riigi reguleerivatele asutustele otsuse vastuvõtmiseks.

18.08.2021 leppisid Balti riikide reguleerivad asutused kokku erandi tegemise tähtajaga, millest alates Balti põhivõrguettevõtjad peavad kasutama Euroopa platvormi MARI käsitsi käivitavatest sageduse taastamise reservidest (mFRR) saadava tasakaalustamisenergia vahetamiseks nagu on kirjeldatud EBGL artikli 20 lõikes 6, kuni Põhjamaade põhivõrguettevõtjad liituvad MARI platvormiga, kuid mitte hiljem kui 24.07.2024.

Siiski soovivad riikide reguleerivad asutused juhtida tähelepanu asjaolule, et erandi taotluse faasis esitatud tegevuskava ei ole täielikult kooskõlas Balti põhivõrguettevõtjate tegevuskavaga, millega taotleti erandit EBGL artikli 53 lõikest 1 ning mille on heaks kiitnud kõik Balti riikide reguleerivad asutused. Riiklikud reguleerivad asutused käsitlevad seda küsimust aga eraldi kirjaga.

Kokkuvõte

Konkurentsiamet töötas läbi 01.06.2021 ametile kooskõlastamiseks esitatud Erandi taotluse ning asub seisukohale, et nimetatud dokument arvestab kehtivast seadusandlusest tulenevate alustega ning ei ole vastuolus EBGL-st tuleneva regulatsiooniga.

EBGL artikli 7 kohaselt, tingimuste või meetodite väljatöötamise eest vastutavad põhivõrguettevõtjad peavad need internetis avaldama pärast asjaomastelt reguleerivatelt asutustelt saadud heakskiitu või, kui heakskiitu ei ole vaja, siis pärast nende tingimuste või meetodite väljatöötamist, välja arvatud juhul, kui selline teave on EBGL artikli 11 kohaselt konfidentsiaalne.

Arvestades eeltoodut ja tuginedes ELTS § 93 lõike 6 punktile 6

otsustan:

anda Elering AS-le erand EBGL artikli 20 lõike 6 nõudest tähtajaga kuni Põhjamaade põhivõrguettevõtjad liituvad MARI platvormiga, kuid mitte hiljem kui 24.07.2024.

Käesoleva otsusega mittenõustumise korral on õigus esitada kaebus otsuse tühistamiseks Tallinna Halduskohtule. Kaebuse halduskohtule võib esitada 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
peadirektor

Lisad:

Lisa 1- Baltic TSOs request for derogation from Article 20 (6) of Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing which determines implementation and joining MARI platform (31.05.2021).

Lisa 2 - Position Paper of the Baltic National Regulatory Authorities on the amended Baltic Transmission System Operators request for derogation from article 20(6) of Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing which determines implementation and joining MARI platform (18.08.2021).